

YARGITAY KARARI

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinden:

**TÜRK MİLLETİ ADINA
YARGITAY İLAMI**

ESAS NO : 2022/8174

KARAR NO : 2022/8900

MAHKEMESİ : İstanbul 29. İş Mahkemesi

TARİHİ : 06.10.2021

NUMARASI : 2020/223-2021/394

DAVACI : YAKUP AKBULUT VEKİLİ AVUKAT KEREM OKUR

DAVALI : BELEDİYE VE ÖZEL İDARE ÇALIŞANLARI BİRLİĞİ
SENDİKASI

DAVA TÜRÜ : ALACAK

Taraflar arasında İlk Derece Mahkemesinde görülen alacak davasında davanın kabulüne karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesince kesin olarak verilen kararın kanun yararına temyizden incelenmesi Adalet Bakanlığı tarafından istenilmiş olmakla; Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili, müvekkilinin de içinde bulunduğu İETT İşletmeleri Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan memur personellerini temsile yetkili sendika olan Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası (BEM- BİR- SEN) ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı arasında 2011 yılında sosyal denge sözleşmesi/sosyal denge tazminatı sözleşmesi imzalandığını, akabinde her yıl sözleşmenin yenilendiğini ve 2019 yılı sonuna kadar sürdüğünü, sözleşme kurulduğu tarihten itibaren 2019 yılı sonuna kadar geçen süreçte İdare aracılığı ile her İETT Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan kişinin ücretinden %100'den fazla kesinti yapılarak bir sivil toplum kuruluşu olan BEM-BİR-SEN bünyesine aktarılmaya devam edildiğini, İETT'de memur personel olarak çalışan müvekkilinin yazılı veya sözlü herhangi bir rızası alınmadan ilk imzalanan sözleşmeden 2019 yılının sonuna kadar haksız yere kesinti yapılmaya devam edildiğini ileri sürerek yapılan kesintinin davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı taraf davaya cevap vermemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile;

"...
İ.E.T.T işletmeleri genel müdürlüğü bünyesinde çalışan memur personelleri temsile yetkili sendika olan BEM-BİR-SEN ile İBB arasında 2011 yılında sosyal denge sözleşmesi imzalandığı, her yıl yenilenerek sözleşmenin 2019 yılına kadar sürdüğü sözleşmenin kurulduğu tarihten itibaren 2019 yılı sonuna kadar idare aracılığı ile İETT bünyesinde çalışan çalışanın maaşından kesintinin otomatik olarak yapıldığı ve davalı sendika hesabına aktarıldığı anlaşılmaktadır.

4688 sayılı yasa davalı sendikaya toplu iş sözleşmesi yapması imkanı vermemektedir. Ayrıca üyelik aidatı yada dayanışma aidatı kesileceğine dair bir düzenlemede bulunmamaktadır. 375 sayılı KHK sosyal denge tazminatı ödenmesi gerektiğini ve miktarının sendikalarla toplu iş sözleşmesi kanunu kapsamında yapılacak görüşmelerde belirleneceğini düzenlemiştir. Miktar belirleme konusunda idare ile görüşme yetkisi bulunan davalı sendikaya aidat ödenmesini düzenleyen bir düzenleme yoktur. Davacının maaşından aidat kesilmesinin dayanağı olarak gösterilen sosyal denge sözleşmesinin 7. Maddesinin kanuni dayanağı bulunmamaktadır ve bu madde geçersizdir.

BEM-BİR-SEN e üye olmayan veya başka bir sendikaya üye olan çalışanların maaşından 2 kat aidat kesintisi yapılacağı şeklinde sözleşmeye eklenen madde ile davacıdan kesinti yapıldığı İETT tarafından gönderilen yazıda toplam kesinti miktarının 5.107,34 TL olduğu anlaşılmıştır.

..." gerekçesi ile davanın kabulüne karar verilmiştir.

IV. KANUN YARARINA TEMYİZ

A. Kanun Yararına Temyiz Yoluna Başvuran

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararının kanun yararına temyizen incelenmesi Adalet Bakanlığı tarafından istenilmiştir.

B. Temyiz Sebepleri

Adalet Bakanlığı; davalının dava dilekçesinde belirtilen adresinden farklı bir adrese tebligat yapıp davadan haberdar olması engellenerek hukuki dinlenilme hakkının ihlal edildiğini, Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 20.03.2019 tarihli ve 2019/2552 Esas, 2019/6290 Karar sayılı kararı ile onanan dava dosyası celbedilip gerekli inceleme yapıldıktan sonra işbu davadaki talepler yönünden derdestlik ve kesin hüküm dava şartları noktasında bir değerlendirme yapılmadan karar verilmesinin usul ve kanuna aykırı olduğunu belirterek İlk Derece Mahkemesi kararının kanun yararına bozulması istemi ile kanun yararına temyiz yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, davalıya yapılan tebligatların usulüne uygun olup olmadığı ile derdestlik ve kesin hüküm dava şartları noktasında toplanmaktadır.

2. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 363 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca ilk derece mahkemelerinin kesin olarak verdikleri kararlar ile istinaf incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlarına karşı, yürürlükteki hukuka aykırı bulunduğu ileri sürülerek Adalet Bakanlığı tarafından kanun yararına temyiz yoluna başvurulur.

2. Temyiz talebi Yargıtayca yerinde görüldüğü takdirde, 6100 sayılı Kanun'un 363 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca karar kanun yararına bozulur ve bu bozma, kararın hukuki sonuçlarını ortadan kaldırmaz.

3. 6100 sayılı Kanun'un "Hukuki dinlenilme hakkı" kenar başlıklı 27 nci maddesi şöyledir:

" (1) Davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahiptirler.

(2) Bu hak;

- a) Yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olunmasını,
b) Açıklama ve ispat hakkını,
c) Mahkemenin, açıklamaları dikkate alarak değerlendirmesini ve kararların somut ve açık olarak gerekçelendirilmesini, içerir."

4. 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun (7201 sayılı Kanun) "Elektronik Tebligat" başlıklı 7/a maddesi şöyledir:

"Aşağıda belirtilen gerçek ve tüzel kişilere tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur.

1. 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar.

2. 5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahallî idareler.

3. Özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları.

4. Kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri.

5. Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklar.

6. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları.

7. Kanunla kurulanlar da dahil olmak üzere tüm özel hukuk tüzel kişileri.

8. Noterler.

9. Baro levhasına yazılı avukatlar.

10. Sicile kayıtlı arabulucular ve bilirkişiler.

11. İdareleri, kamu iktisadi teşebbüslerini veya sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıkları; adli ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri veya hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsile yetkili olan kişilerin bağlı bulunduğu birim.

Birinci fıkraya kapsamı dışında kalan gerçek ve tüzel kişilere, talepleri hâlinde elektronik tebligat adresi verilir. Bu durumda bu kişilere tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur.

Birinci ve ikinci fıkraya hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır.

Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.

Bu Kanun uyarınca yapılan elektronik tebligat işlemleri, Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi tarafından kurulan ve işletilen Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi üzerinden yürütülür. Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi, sistemin güvenliğini ve bu sistemde kayıtlı verilerin muhafazasını sağlayacak her türlü tedbiri alır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir."

5. 7201 sayılı Kanun'un "Hükmi şahıslara ve ticarethanelere tebligat" başlıklı 12 nci maddesi şöyledir:

"Hükmi şahıslara tebliğ, salahiyetli mümessillerine, bunlar birden ziyade ise, yalnız birine yapılır. Bir ticarethanenin muamelelerinden doğan ihtilaflarda, ticari mümessiline yapılan tebliğ muteberdir."

6. 7201 sayılı Kanun'un "Hükmi şahısların memur ve müstahdemlerine tebligat" başlıklı 13 üncü maddesi ise şu şekildedir:

"Hükmi şahıslar namına kendilerine tebliğ yapılacak kimseler her hangi bir sebeple mütat iş saatlerinde iş yerinde bulunmadıkları veya o sırada evrakı bizzat alamıyacak bir halde oldukları takdirde tebliğ, orada hazır bulunan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır."

7. 7201 sayılı Kanun'un 35 inci maddesinde, daha önce tebligat yapılmamış olsa bile tüzel kişiler bakımından resmi kayıtlardaki adreslerinin esas alınacağı ve bu madde hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir.

8. 6100 sayılı Kanun'un "*Dava Şartları*" kenar başlıklı 114 üncü maddesi.

3. Değerlendirme

1.6100 sayılı Kanun "*Hukuki dinlenilme hakkı*" kenar başlıklı 27 nci maddesinde; davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgililerinin, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahip oldukları ifade edilmektedir. Bu hak, ilk olarak yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olunmasını, açıklama ve ispat hakkını içerir. Yargılamanın hukuka uygun ve sağlıklı bir biçimde sürdürülebilmesi, iddia ve savunmanın özgürce ileri sürülebilmesi ve delillerin eksiksiz olarak toplanıp tartışılabilmesi, öncelikle tarafların yargılamadan haberdar edilmeleri ile olanaklıdır.

2. Davanın tarafları ile vekillerinin davaya ilişkin işlemleri öğrenebilmesi için, tebligatın usulüne uygun olarak yapılması, duruşma gün ve saatinin kendilerine bildirilmesi gerekmektedir. Duruşma günü ile tebligatın yapıldığı tarih arasında makul bir süre olmalıdır. Aksi takdirde tarafların hukuksal hakları kısıtlanmış olur.

3. 19.01.2011 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 7201 sayılı Kanun'da esaslı değişiklikler yapılmıştır. 7201 sayılı Kanun ve bu Kanun'un uygulanması için çıkarılan Tüzük hükümleri tamamen şeklidir ve titizlikle uygulanması gerekir. Yargılama sırasında yapılan tebliğlerle ilgili tebliğ mazbataları ve ilgili diğer belgeler dosyaya konulmalıdır. Bir davada yapılan tebligatların usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığını hakim kendiliğinden denetlemelidir.

4. Dosya kapsamından dava dilekçesi, tensip zaptı, ıslah dilekçesi ile duruşma gününü bildirir davetiyelerin davacı tarafın dava dilekçesinde bildirdiği adresten farklı bir adrese tebliğ edildiği ve yargılamanın bu şekilde sonuçlandırıldığı anlaşılmaktadır. Mahkeme gerekçeli kararının aynı adrese yapılan tebligatı ise davalının adreste tanınmaması sebebiyle iade edilmiş, bu kez gerekçeli karar davalı Sendika Genel Merkezine tebliğ edilmiştir.

5. Davalı taraf tüzel kişi olup 7201 sayılı Kanun'un *İlgili Hukuk* bölümünde açıklanan maddelerine göre tüzel kişiye tebligatın, tebligata elverişli bir elektronik adresi varsa bu yolla, aksi takdirde davalı Sendikanın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında kayıtlı adresine 7201 sayılı Kanun'un 35 inci maddesinde belirlenen esaslara uygun olarak yapılması gerekliktir.

6. Şu halde davalı Sendikanın, öncelikle tebligata elverişli bir elektronik adresi varsa bu adrese aksi takdirde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kayıtlarında mevcut Genel Merkez adresine tebligat yapılması gerekirken Mahkemece dava dilekçesinde belirtilen adresin de dışında bir adrese tebligat yapılması hatalıdır. Tebligatın usulüne uygun olmaması, taraf teşkilimin usulünce sağlanmaması anlamına gelir. Bu halde, yargılamadan haberdar edilmeyen davalının hukuki dinlenilme hakkının ihlal edildiği açıktır.

7. Kanun yararına temyiz isteminin yukarıda açıklanan sebeplerle kabulü ile İlk Derece Mahkemesince verilen kararın kanun yararına bozulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

V. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Adalet Bakanlığının 6100 sayılı Kanun'un 363 üncü maddesinin birinci fıkrasına dayalı kanun yararına temyiz isteminin kabulü ile kararın sonuca etkili olmamak üzere **KANUN YARARINA BOZULMASINA,**

Dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına gönderilmesine,

13.09.2022 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.